

ԵԼՈՒՅԹՆԵՐ

ՀՀ ԳԱՍ ԱՐԵՎԵԼԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՏՆՕՐԵՆ
ՌՈԲԵՐՏ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Գերաշնորհ սրբազան հայր, մեծարգո նախագահ, մեծարգո դեսպաններ, մեծարգո հյուրեր և գիտաժողովի մասնակիցներ

Ինչպես գիտեք, գիտաժողովը նվրված է ՀՀ և ԻԻՀ դիվանագիտական կապերի հաստատման 30-ամյակին, սակայն պետք է արձանագրենք, որ այդ կապերը ունեն հարյուրամյակների պատմություն և 30 տարին այդ փոխառնչությունների լոկ մի հատվածն է, ընդամենը՝ ժամանակակից փուլը: Հայ-իրանական պետական հարաբերությունները մենք կարող ենք տեսնել դեռևս Վանի թագավորության ժամանակաշրջանում, երբ Արևմտյան Իրանի որոշ տարածքներ մտան այդ պետության կազմի մեջ: Իրանում ուրարտական ներկայությունը խորը հետք թողեց տեղի հասարակությունների վրա, ինչն առավել ցայտուն դրսևորվեց ավելի ուշ, երբ պատմության ասպարեզ իջավ Աքեմենյան տերությունը:

Կարող ենք փաստել, որ Աքեմենյան Իրանը ժառանգել է նաև Վանի թագավորության պետական շատ ավանդույթները: Իր հերթին Աքեմենյան Պարսկաստանը վերապրեց իր պետական համակարգի մեջ Հայաստանը և տեղի հայկական արքայատոհմը՝ Երվանդունիները, մի մասը դարձան իրանական վերնախավի: Հայ-իրանական հարաբերությունների դրսևորումներից մեկն էր նաև այն, որ հայերը և պարսիկները կողք կողքի պատերազմում էին արևմտյան եկվորների՝ մակեդոնացիների դեմ՝ Գավգամելայի ճակատամարտում և Աքեմենյան

վերջին արքան՝ Դարեհ Երրորդը մինչ գահ բարձրանալը եղել է Հայաստանի կառավարիչը:

Հաջորդ կարևոր փուլը հայ-իրանական միջպետական հարաբերությունների՝ Արտաշեսյան Հայաստանի և Արշակունյաց Պարսկաստանի միջև եղած հարաբերություններն են: Դա ոչ միայն հակամարտությունների ժամանակաշրջան էր, այլ նաև համագործակցության, երկու արքայատոհմերը ժամանակ առ ժամանակ դաշինք էին կնքում ընդդեմ Հռոմի և մշտական կապի մեջ էին իրար հետ: Չենք մոռանում նաև այն, որ Տիգրան Մեծը, հայոց կարևորագույն թագավորներից մեկը, մինչ գահ բարձրանալը պետական կառավարման փորձ էր ձեռք բերել իրանական Միջագետքում:

Հայ-իրանական պետական փոխառնչություններն ավելի սերտ բնույթ ստացան, երբ իրանական Արշակունիների մի ճյուղը հաստատվեց Հայաստանում և հիմք դրեց հայ Արշակունիների արքայատոհմին: Այդ ժամանակահատվածում Հայաստանում մեծ ազդեցություն ձեռք բերեցին նաև իրանական ծագում ունեցող որոշ նախարարական հայկական տոհմեր: Չենք մոռանում նաև, որ հայոց պետականակիր այնպիսի մի կառույց, որն է հայոց եկեղեցին, նրա առաջին հովվապետներ Գրիգոր Պարթև Լուսավորիչը և Պարթևների տոհմը մեր պատմության այդ փուլում շատ կարևոր դերակատարում են ունեցել:

Սա օրինակների այն փոքր մասն է, որը մեր պետությունների միջև եղել է դեռևս հին և վաղ միջնադարյան շրջանում այն նորից և նորից գալիս է փաստելու, որ մեր պետությունների միջև փոխառնչությունները տարբեր մակարդակների վրա ունեն դարերի պատմություն և ունեն ամուր կայացած հիմքեր և դրանք թրծվել են քաղաքակրթական մակարդակների

վրա՝ ինչը շատ կարևոր է շեշտել: Մեզ մնում է միայն շարունակել և էլ ավելի ամրապնդել այդ կապերը:

Շնորհակալություն և առողջություն մեզ բոլորիս: